

Sociální psychologie 2

Dotaz na minulou přednášku

Imitace – observační učení (Bandura): Jak to, že děti nejsou stále agresivnější, když násilí v médiích přibývá?

Sociálnost

Sociální psychologie je založena na sociálnosti člověka. Sociálnost je v přírodě celkem rozšířená vlastnost (ne všichni živočichové jsou sociální).

Počet sociálních vazeb je u primátů dokonce úměrný velikosti mozku (R. Dunbar a jeho *social brain hypothesis*)!

Pohled člověka, pohled zvířete.

Zvláštnost lidských očí.

Pohybem očí a mimikou (vrozenou) začíná první aktivní komunikace.

Role emocí v lidském životě

Člověk je nejemotivnějším tvorem planety .
Mravenci a ještěrky nepláčou (srov. šimpanz).

Fňukají děti (či dospělí) příliš?

Role emocií v sociální komunikaci

Text: o emociích z Hewstone, Stroebe (2006, 211-221), autorem textu je Klaus Scherer

E= emoce

Výzkum základních emocí

Tomkins (1984) v 60. letech přišel s názorem, že existuje omezený počet základních E.

Základní E = vrozený nervově-motorický program.

Tento program by měl určovat výraz tváře, modulovat hlas a vést ke změnám na fyziologické úrovni i v motorické činnosti. Tyto základní E by měly být ve svém výrazu společné všem kulturám.

Výzkumy výrazů tváře Ekmana (1972) a Izarda (1971) a zvukových (tj. **paraverbálních**) projevů tento předpoklad potvrdily.

Vznik základních emocí

Už Darwin (1872; *Výraz emocí u člověka a u zvířat*) spekuluje o původně vnějších v průběhu evoluce zvnitřněných „účelových zvycích“ (srov. výraz pro znechucení a jeho evoluce; srov. smích).

Takové programy pravděpodobně vznikají právě cestou zvnitřnění („somatizace“) původně vnějšího chování.

Jiné příklady zvnitřnění: vzpřímené držení těla, adaptace ruky na výrobu kamenných nástrojů... (nápadně to připomíná východiska L.S.

Vygotského teorie o původu psychických funkcí z původně sociálních funkcí).

1. Funkce základních emocí

Nejdůležitější funkce E pro jedince spočívá v stanovení základních hodnot života (libost – nelibost).

Bez E je život velmi nebezpečný.

Nicméně tato primární funkce není tolik důležitá pro sociální psychologii.

2. Funkce základních emocí

E slouží komunikaci – je to adaptace na život ve skupině.

E tedy nejsou jen výraz *vnitřního nastavení* člověka, slouží také jako komunikační nástroj - srov. chování osob na bowlingu (Kraut, Johnston, 1979).

Základní E slouží jako **znak**.

Se znakem lze manipulovat (resp. ho užívat, komunikovat s ním).

Pokud má cokoli fungovat jako znak, musí to být odlišitelné od jiných znaků (proto by měli základním E rozumět všichni lidé planety; srov. výzkumy Ekmana a Izarda, 1971).

Funkce základních emocí

1. Využití ve společenském styku (*display rules* = pravidla projevu E platná pro danou kulturu). Pravidla projevu E „definují podoby potlačování, zmírňování, maskování či nahrazení spontánních projevů jinými.“ (s. 217)
Veškerá sociální komunikace podléhá těmto pravidlům, ač porušování není ničím vzácným (např. chování hlavy státu, učitele, cestujícího vlakem). Např. muži u nás nepláčou – analogie k obřízce žen (srov. u Dogonů)?

Funkce základních emocí

2. Využití v praxi, v práci:

- „emocionální profese“: předstírají, resp. vytvářejí emoční atmosféru, což je vyčerpávající (rizikem je **syndrom vyhoření**). Profese: letušky a další... ?
- vyjednávání – např. v partnerství
- lhaní
- podvod (cílené ovlivňování E druhých: získání důvěry, lásky, soucitu, viny, strachu...)

Emoce a citová vazba

M. Ainsworthová zkoumala citovou vazbu a odlišila jistou a 2 nejisté vazby. Ovšem to je stále jakási vazba. Bowlby a Spitz zkoumali děti, které byli citově a sociálně deprivované více než 6 měsíců v prvním roce života.

Bowlby: 12 ze 14 dětí klasifikovaných jako emočně oploštělých (*affectionless*) prožilo kompletní a dlouhodobou separaci od rodičů.

Spitz mluvil o **hospitalismu**.

Diskuze